

Az ítéltábla a ...törvényes képviselő és a dr. Fahidi Gergely ügyvéd által képviselt **felperesnek** a Horváth Antal Ügyvédi Iroda által képviselt **I. r. alperes** ellen közigazgatási jogkörben okozott **kár megfizetése** iránt indított perében, a Győri Törvényszék 2016. május 23. napján kelt P.20.949/2014/54. számú ítéletével szemben az alperes által 56. és a felperes által 58. sorszám alatt benyújtott fellebbezések folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbeezett rendelkezéseit helybenhagyja.

Mindegyik peres fél viseli a felmerült másodfokú perköltségét.

A 34.200.- (Harmincnégyezer-kettőszáz) forint feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletében megállapította, hogy az I. r. alperes megsértette a felperes emberi méltósághoz való jogát, mivel 2012. december 03. és 05., valamint 2013. augusztus 13. és 15. napja között 3m²-nél kisebb mozgásteret biztosított számára, továbbá 2012. december 03. és 05. napja között a zárkájának az ajtaját a nappali órákban nem tartotta nyitva. Kötelezte az I. r. alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 60.000,- Ft nem vagyoni kártérítést.

Ezt meghaladóan - az összesen 2.500.000,- Ft nem vagyoni kártérítés megfizetésére irányuló módosított - keresetet elutasította.

Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. r. alperesnek 114.300.- forint perköltséget, és megállapította, hogy a le nem rótt 180.000,- Ft eljárási illeték az állam terhén marad.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapított tényállás szerint a felperes 2012. december 03. és 05. napja között jogerős börtönbüntetést töltő elítéltként, míg 2013. augusztus 13. és 15. napja között fegyház fokozatban fogvatartottként megőrzésen tartózkodott az alperesi büntetés-végrehajtási intézetben.

Az elhelyezését biztosító 15. számú zárka ajtaját 2012. december 03. és 05. napja között folyamatosan zárva tartották.

E zárka alapterülete $7,8 \text{ m}^2$ volt, amelyből levonva az ott elhelyezett tárgyak által elfoglalt területet a mozgástér $4,28 \text{ m}^2$ volt, az egy főre eső terület nagysága $1,43 \text{ m}^2$.

A felperes 2013. augusztus 13. és 15. között a $8,77 \text{ m}^2$ alapterületű 21. számú zárkában került elhelyezésre, amelyben a levonás után $3,52 \text{ m}^2$, az egy főre eső terület nagysága $1,75 \text{ m}^2$ volt.

A felperes 2011. óta fóbiás zavarral együtt járó pánikzavarban szenved, izolációs helyzetben szorongásos rosszulletekkel küzd.

A ...i Főügyészség Bv.2250/2013/1-II. számú tájékoztatásának 4. pontja szerint a felperes elhelyezésével kapcsolatos panasza alapos, az a zsúfoltságra tekintettel embertelen bánásmódot valósított meg.

A törvényszék az ítélet indokolásában rögzítette, hogy az I. r. alperes a perben irányadó régi Ptk. 76.§ és a büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi XI. tvr. 2.§ (2) bekezdés c) pontja által védett személyhez fűződő jogokat, közelebbről a felperes emberi méltósághoz fűződő jogát megsértette azzal, hogy a jogszabály (szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet (továbbiakban R.) 137.§ (1)-(2) bekezdés) által az elhelyezésre előírt követelményeket - az alperes által sem vitatottan - nem biztosította.

Ezt támasztja alá a BDT2013.2969 számú döntésben kifejtett álláspont is, amely szerint a túlszűrt elhelyezés a személyes tér súlyos sérelmével jár, ez hátrányosan érinti a fizikai és a mentális állapotot egyaránt.

Álláspontja szerint önmagában a magatartás jogsértő jellege alapot ad a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítására. Ezért a törvényszék a Ptk. 84.§ (1) bekezdés a) pontja szerinti objektív szankció alkalmazásával megállapította a jogsértés I. r. alperes általi elkövetését.

A felperesnek a Ptk. 339.§ és 349.§ -okra alapított kártérítési igényét nem ítélte alaposnak. Álláspontja szerint az I. r. alperest a jogsértés elkövetésében felróhatóság nem terheli, mivel az alperesi intézet túltelítettsége rajta kívül álló, elháríthatatlan okból következett be. Az I. r. alperesnek nincs mérlegelési jogköre, a hozzá irányított elítélteket be kell fogadnia, és ott az elkülönítésre vonatkozó szabályok figyelembevételével el kell helyeznie (BDT2011.2404).

A törvényszék a 2012. december 03. és 05. napja közötti - az alperes által elismert - felperesi zárka ajtajának folyamatos zárva tartása tekintetében előterjesztett felperesi keresetet a jogalap vonatkozásában elfogadta. A R. 44.§-ára utalással megállapította, nem volt helye a

felperesi zárka folyamatos zárva tartásának. Az egyedi utasítás nem állhat ellentétben a jogszabályi rendelkezésekkel, csupán annak keretei között a részletszabályokat tartalmazhatja. Ezért az alperes a jogsértő magatartása miatt felelősséggel tartozik, és nem volt akadálya a jogsértés elkövetése megállapításának.

Ez a kár rendes jogorvoslattal - a parancsnokhoz benyújtandó panasz előterjesztésével - nem volt elhárítható (hatékony jogorvoslat hiánya), egyrészt az idő rövidsége, másrészt amiatt, mert a sérelmezett cselekmény a panasz elbírálására jogosult parancsnok intézkedésén alapult.

A törvényszék a kár bekövetkezését köztudomású tényként fogadta el azon bírói gyakorlatra tekintettel, hogy a börtönviszonyok fizikai és pszichikai vonatkozásban egyaránt megterhelőek és általában károsak is. Ez a szabály irányadó a perbeli esetben, mivel a szabadság jogellenes korlátozása nem a megállapított végrehajtási fokozatnak megfelelő fogva tartással, hanem súlyosabb fokozat szerint, a maradék szabadságot elvonva történik. A börtönviszonyok között a megmaradó szabadság felértékelődik, annak korlátozását, elvonását súlyos hátránnyá élik meg az elítéltek, ezért a felperest nem vagyoni kártérítés illeti meg.

Az összezszerűség meghatározásánál a törvényszék a jelenlegi ár- és értékviszonyokat, a hasonló perekben kialakult bírói gyakorlatot, a felperest ért sérelem súlyát és időtartamát (3 nap), illetve azt a tényt értékelte, hogy a felperes izolációs helyzetben szorongásos rosszulállattal reagál (IMEI Ambulancia által 2011. május 04. és 2012. szeptember 12. napja között kiállított vélemények, 37. számú irat), 60.000,- Ft nem vagyoni kártérítést ítélt arányosnak.

A perköltség viselésére vonatkozó rendelkezés a Pp. 81.§ (1) bekezdésén, valamint a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontján és a (6) bekezdésén alapul.

Az elsőfokú ítélet ellen mind a felperes, mind az alperes fellebbezést terjesztettek elő.

A felperes a fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a marasztalás összegének 300.000,- Ft-ra történő felemelését, és az azután járó törvényes kamatok megállapítását, továbbá az elsőfokú ítéletben meghatározott perköltségben a Pp. 81.§ (2) bekezdése alapján az alperes marasztalását kérte.

A marasztalási összeg felemelésének indokaként egyrészt arra hivatkozott, hogy tévesen utasította el az elsőfokú bíróság a túltelítettség miatti követelését felróhatóság hiányában, másrészt a „kettős természetű” jogsértésre hivatkozott. Az alperes 3 napon keresztül jogellenesen zárva tartotta a 15. szám zárka ajtaját, továbbá összesen 6 napon át túlszűfolttság miatti embertelen, megalázó bánásmódot biztosított.

A sérelmezett perköltségre vonatkozó elsőfokú rendelkezés tekintetében kifejtette, hogy az emberi méltóság sérelme - különösen, ha azt a védelem első számú letéteményese, az állam okozza - megalapozza a Pp. 81.§ (2) bekezdésének alkalmazását a számszerűsített pernyertesség mértékétől függetlenül. Kifogásolta, hogy az ítéleti rendelkezés szerint az emberi méltóságában megsértett felperes köteles a jogsértőnek fizetni.

Az alperes a fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását és elsődlegesen - tartalmilag - a felperes kártérítés megfizetése iránti keresetének teljes elutasítását, másodlagosan a marasztalás összegének jelentős leszállítását kérte.

Álláspontja szerint tévesen értékelte az elsőfokú bíróság a felperesről kiállított véleményeket, mert a felperes nem hivatkozott arra, hogy az adott időszakban rosszul lett volna, és a fogvatartása ideje alatt sem tett panaszt. Így nem igazolt, hogy a körülményeket olyan súlyos hátrányként élte meg, amely nem vagyoni kompenzálást igényel. E körben sérelmezte, hogy a felperes a peresített időszakra csak jelentős időmúlást követően indította meg a kártérítési eljárást.

A fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a felperes perköltségben marasztalását kérte.

Az ítéletábra az elsőfokú ítélet tényállását kiegészíti azzal, hogy a felperes a perben érvényesített, elszenvedett sérelmei miatt kártérítési eljárást kezdeményezett az I. r. alperesnél. Az I. r. alperes 2013. október 4. napján kelt 2567/1/2013. számú határozatával a felperes kárigényét elutasította. (P.20.798/2013/21.)

A ... Kormányhivatala ... Hivatala a 2016. augusztus 1. napján kelt ...-15/04/1804-32-/2016. számú - azonnal végrehajtható határozatában - a felperes részére **P M** hivatásos gondnokot ideiglenes gondnokul kirendelte.

Az ítéletábra a felperes és az alperes fellebbezését a Pp. 256/A.§ (1) bekezdés f) pontja alapján tárgyaláson kívül, a Pp. 253.§ (3) bekezdése szerint a fellebbezési kérelmek korlátai között bírálta felül, és a felperes fellebbezését az alábbiak szerint kis részben alaposnak ítélte.

Az ítéletábra álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a szükséges és elégséges körben lefolytatta a bizonyítási eljárást, a beszerzett bizonyítékokat a Pp. 206.§-ának megfelelően, helyesen, okszerűen, összességükben értékelve megalapozott tényállást állapított meg. Az ítéletábra a törvényszéknek az elhelyezés tekintetében hozott érdemi döntését az alábbiak szerint nem osztotta.

Helyes az elsőfokú bíróság azon álláspontja, hogy az I. r. alperes a felperes elhelyezése során kétséget kizáróan megsértette a 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet 137. § (1) és (2) bekezdéseiben foglaltakat. Téves jogi álláspontra helyezkedett azonban, amikor az I. r. alperesi magatartás felróhatóságának hiányában a megállapított jogsértés tekintetében a kártérítési igényt elutasította a BDT2011.2404 számú döntésre hivatkozással.

Az alperes kárfelelősség alóli mentesülését kimondó ítélkezési gyakorlat meghaladottá vált az alábbiakban kifejtettek szerint.

A 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet 1. § (1) bekezdése szerint a rendelet a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásából a büntetés-végrehajtási szervezetre háruló részletes feladatokat határozza meg.

Amennyiben a büntetés-végrehajtási intézet az IM rendeletben meghatározott, a fogva tartás során irányadó kötelezettségét nem teljesíti, azzal felróható magatartást tanúsít. A büntetés-

végrehajtási intézményben az alperes kötelezettsége a jogszabályok betartása, a fogvatartott megfelelő elhelyezéséről való gondoskodás, ezért a felperest az intézményben ért sérelem miatt kártérítési felelősséggel tartozik. A felperes fogva tartásával összefüggésben őt ért sérelem miatti kárigényét az önálló jogalanyiséggel rendelkező büntetés-végrehajtási intézettel szemben érvényesítheti (Kúria Pfv.IV.21.654/2015/11.).

A perrel érintett időszakban hatályban lévő régi Ptk. 84.§ (1) bekezdés e) pontján keresztül érvényesülő Ptk. 355.§ (1) bekezdése értelmében a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges, vagy azt a károsult alapos okkal nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni. A (4) bekezdés alapján kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beálló értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány kiküszöböléséhez szükséges.

Mindezek alapján a felperest a zsúfolt elhelyezéssel okozott jogsértés miatti joghátrány kiküszöbölésére alkalmas nem vagyoni kár illeti meg. Az ítéltábla az összegszerűség megállapítása során a Pp. 206.§ (3) bekezdése szerint mérlegelte a peradatokat, a jogsértések súlyát, a felperes által előadott hátrányokat. Itt jegyzi meg, hogy a felperes a 25. számú tárgyalási jegyzőkönyvben hivatkozott a bezártsága miatt kialakult szorongására (4. o.).

Nyomattékkal értékelte az ítéltábla a túlszúfolt körülmények között történt fogva tartás rövid, kétszer három napos időtartamát, valamint azt, hogy a két jogsértés között viszonylag hosszabb idő, 8 hónap telt el. Mindezeket együttesen értékelve az ítéltábla megítélése szerint az elszenvedett hátrányokkal az elsőfokú ítéletben az ajtók zárva tarása miatt megállapított nem vagyoni kártérítés összege arányban áll. Ezt meghaladóan a felperes kártérítési igénye megalapozatlan, mert nem igazolt olyan hátrányokat, amelyek magasabb összegű nem vagyoni kártérítés megítélését tennék indokolttá.

Az ítéltábla nem osztotta a felperes késedelmi kamat megállapítására vonatkozó fellebbezését sem. A következetes bírói gyakorlat értelmében, ha a nem vagyoni kártérítés összegének megállapítása a kárhátrány bekövetkezésének időpontjában irányadó ár- és értékviszonyok figyelembevételével történik, akkor a Ptk. 360.§ (1) bekezdése értelmében késedelmi kamat jár a megítélt összeg után. A Ptk. e rendelkezése nem zárja ki a kártérítés mértékének megállapításáig terjedő időben az értékviszonyokban bekövetkezett változások figyelembevételét. Ezért a bíróság dönthet az ítélet meghozatalakor irányadó értékviszonyok alapulvételével. Ez esetben nem ítélt meg visszamenőlegesen késedelmi kamat (EBH1999.17.)

A jelen esetben az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kár mértékét helyesen a határozat meghozatalának időpontjában érvényes jövedelmi- és értékviszonyok figyelembe vételével határozta meg, ezért a visszamenőleges késedelmi kamat megállapításáról jogszerűen nem rendelkezett.

Nem alapos a felperes fellebbezése az elsőfokú perköltség tekintetében sem. Kétségtelen, hogy a nem vagyoni kártérítés összege mérlegeléssel került megállapításra, azonban a

felperes követelése az ítélet tábla megítélése szerint eltúlzottnak tekintendő. Ezért a Pp. 81.§ (2) bekezdésének alkalmazására nem volt jogszabályi lehetőség.

Az ítélet tábla megítélése szerint az alperes fellebbezés nem alapos. Az ítélet tábla a jelen határozat 5. oldalán részletesen kifejtett indokra tekintettel kiemeli, hogy az újonnan kialakult bírói gyakorlat értelmében a felperes a fogvatartással összefüggésben bekövetkezett sérelme miatti kárigényét az önálló jogalanyisággal rendelkező büntetés-végrehajtási intézettel szemben érvényesítheti, a büntetés-végrehajtási intézet a felróhatósága hiányára nem hivatkozhat.

Tekintettel arra, hogy az alperes - általa sem vitatottan - a jogszabályi kötelezettségét nem teljesítette (zsúfolt elhelyezés és végrehajtási fokozatra előírt szabályt sértett), a felperest ért sérelem miatt kártérítési felelősséggel tartozik. Az elsőfokú bíróság az összecszerűség meghatározása során értékelhető tényeket helyesen mérlegelte.

Az ítélet tábla a nem vagyoni kártérítés összegének jelentős mértékű mérséklésére nem látott lehetőséget.

Mindezen indokok alapján az ítélet tábla az elsőfokú ítélet megfellebbezett rendelkezéseit a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése kis részben eredményes volt, így a Pp. 81.§ (1) bekezdése alapján a pernyertesség, pervesztesség arányát közel azonosnak tekintve a peres felek a másodfokú eljárásban felmerült költségüket maguk viselik.

A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illetékeket a felperes költségmentessége, illetve az alperes illetékmentessége folytán a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14.§-a alapján az állam viseli. Az illeték mértéke az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 46.§ (1) bekezdése alapján került megállapításra.

Győr, 2016. október 24. napján

Dr.Havasiné dr.Orbán Mária sk.
a tanács elnöke

Dr.Vass Mária sk.
előadó bíró

Dr.Mészáros Zsolt sk.
bíró

A kiadmány hitelül:

kiadó